

Broj:06-07-25-804/17
Sarajevo, 16.5.2017. godine

PRIMLJENO: 25.05.2017			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Radni broj	Broj priloga
01080-19		1344/17	

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
-Kolegij Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH -

Predmet: Informacija o stanju pravosuđa u Bosni i Hercegovini,
-dostavlja se,

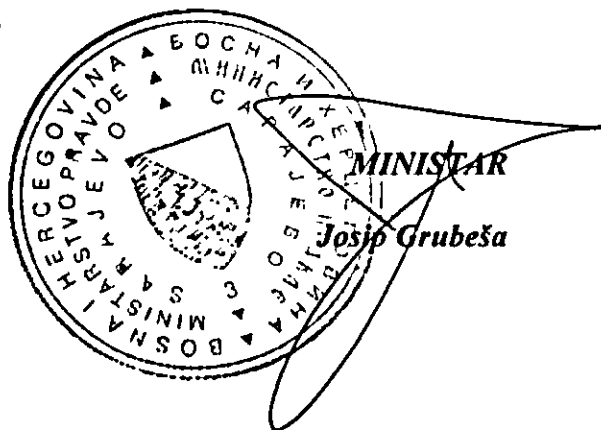
Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 88. sjednici, održanoj 18. 1. 2017. godine, upoznalo se s Inicijativom Mladena Bosića, zamjenika predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, koju je Kolegij Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH razmatrao na 42. sjednici i kojom je zatraženo od Vijeća ministara da u roku od 30 dana, dostavi informaciju o stanju pravosuđa u Bosni i Hercegovini, s posebnim osvrtom na borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije.

Za pripremu informacije zaduženo je Ministarstvo pravde BiH, koje je relevantne podatke prikupilo od Visokog sudskog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, na temelju kojih je sačinjena *Informacija o stanju pravosuđa u Bosni i Hercegovini s posebnim osvrtom na borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije.*

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 100. sjednici, održanoj 4. 5. 2017. godine, razmotrilo je i usvojilo Informaciju uz korekcije u predloženim Preporukama. Vijeće ministara BiH je zaključilo da: *"Iako dosadašnji rezultati pokazuju pozitivne pomake, Vijeće ministara ipak smatra da nije postignuta zadovoljavajuća razina borbe protiv organiziranog kriminala i korupcije i poziva sva nadležna tijela da ulože dodatne napore i svako iz okvira svoje nadležnosti poduzme sve mjere u cilju suzbijanja svih oblika korupcije i organiziranog kriminala."*

Sukladno zaključku Vijeća ministara BiH u prilogu dostavljamo korigiranu Informaciju u kojoj su brisane Preporuke 2. i 3.

S poštovanjem,

Prilog:- Informacija (tri jezičke verzije x 2),
- CD (Informacija tri jezičke verzije).

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to the quality of the scan.

INFORMACIJA O STANJU PRAVOSUDA U BIH S POSEBNIM OSVRTOM NA BORBU PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA I KORUPCIJE

UVOD

U skladu sa ustavnim i teritorijalnim uređenjem u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu:BiH) postoje četiri sudska sistema: sudski sistem BiH, sudski sistem Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu:F BiH), sudski sistem Republike Srpske (u daljem tekstu: RS) i sudski sistem Brčko distrikta BiH (u daljem tekstu: BD).

Ustav BiH ne sadrži odredbe koje se odnose na redovno pravosuđe u BiH, odnosno na sudsku vlast uopće, osim odredaba koje se odnose na Ustavni sud BiH. Ustav F BiH sadrži odredbe kojima se utvrđuju opća načela sudske vlasti u F BiH, zatim pregled organizacije sudskih institucija po nivoima vlasti u F BiH, status, izbor, prava i obaveze sudija i sl. Ustav RS posebno obrađuje sudsku vlast, osnovna načela pravosuđa, status, prava i obaveze sudija. Statut BD sadrži relevantne odredbe o sudovima.

Ustav BiH ne sadrži odredbe koje se odnose na Tužilaštvo BiH. Također, tužilaštva nisu ustavna kategorija u F BiH. Ustav RS posebno obrađuje tužilaštva u RS, a i Statut Brčko distrikta tužilaštvo BD.

REDOVNI SUDOVI

U BiH postoje četiri zakona o sudovima kojima su osnovani sudovi i uređena nadležnost, organizacija, unutrašnja struktura, finansiranje i druga pitanja koja su od značaja za njihovo funkcionisanje (Zakon o Sudu BiH, Zakon o sudovima u FBiH, Zakon o sudovima u RS i Zakon o sudovima BD BiH).

Na nivou BiH postoji Sud BiH koji je organiziran tako da žalbe na vlastite odluke rješava Apelaciono vijeće istoga Suda, što može izazvati sumnju da se time umanjuje pravo svakoga građanina da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud, a takvo zakonsko rješenje nije u skladu s članom 2. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima. Posebnu dimenziju ovome daje činjenica da sudije Apelacionog vijeća imenuje i bira godišnjim rasporedom predsjednik Suda BiH, što uistinu daje velika ovlaštenja predsjedniku Suda. Takva organizacija suda nije poznata u kontinentalnim pravnim sistemima.

Entiteti u BiH imaju svoje zaokružene sudske sisteme kao i Brčko distrikt. Ono što je zajedničko svim trima sistemima jeste da imaju opće sudove prvoga i drugoga stepena koji se u Federaciji BiH zovu općinski i kantonalni/županijski, a u Republici Srpskoj osnovni i okružni sudovi, dok je u Brčko distriktu Osnovni i Apelacioni sud. Osim tih sudova, na nivou entiteta postoje i Vrhovni sud Federacije i Vrhovni sud Republike Srpske. Također, u Republici Srpskoj osim sudova opšte nadležnosti postoje i sudovi specijalne nadležnosti, a to su okružni privredni sudovi i viši privredni sud, koji ne postoje u Federaciji BiH pa je taj dio nadležnosti riješen osnivanjem privrednih odjeljenja unutar postojećih općinskih sudova.

Broj sudova i sudija

U skladu sa Zakonom o visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH (u daljem tekstu:VSTV), VSTV utvrđuje broj sudija za sudove i tužilaštva iz njegove nadležnosti, nakon konsultacija sa predsjednikom suda, tijelom nadležnim za budžet, a u entitetima i sa nadležnim ministarstvom pravde. U Bosni i Hercegovini osnovano je ukupno 80 sudova uključujući i sudove koji su u fazi uspostavljanja.

Na nivou BiH formiran je Sud BiH u koji je imenovano 53 sudija.

U FBiH reformom iz 2003. godine uspostavljeno je 28 općinskih sudova ali su formirani novi sudovi i trenutno postoje 32 općinska suda (više odjeljenja izvan sjedišta suda), 10 kantonalnih i Vrhovni sud FBiH. Broj sudija prije reforme iz 2003. godine u općinskim sudovima iznosio je 434, a kantonalnim 158 sudija, odnosno 592 sudija. Ukupan broj redovnih sudija u općinskim, kantonalnim i Vrhovnom sudu u FBiH trenutno je 601 redovni sudija i 63 dodatnih sudija, te 97 stručnih saradnika u općinskim sudovima koje imenuje VSTV.

U RS reformom iz 2003. godine uspostavljeno je 19 osnovnih sudova i dva odjeljenja van sjedišta suda, 5 okružnih sudova i Vrhovni sud RS. Nova mreža sudova broji 20 osnovnih sudova (više odjeljenja izvan sjedišta suda), 6 okružnih, 6 okružnih privrednih, Viši privredni sud i Vrhovni sud RS. Broj sudija prije reforme iz 2003. godine u osnovnim sudovima iznosio je 220, a okružnim 56 sudija, odnosno ukupno 276 sudija, a sadašnji broj imenovanih redovnih sudija u svim sudovima u Republici Srpskoj je 335 i 28 dodatnih sudija.

U Brčko distriktu osnovan je Osnovni i Apelacioni sud Brčko distrikta, u Apelacioni sud imenovano je 8 sudija, a u Osnovni sud 18 redovnih i 2 dodatnih sudija.

Dakle, trenutno je za rad u sudovima u BiH imenovano 1015 redovnih i 93 dodatne sudije.

Omjer broja administrativnog osoblja u odnosu na broj sudija

Broj nesudskog osoblja u Sudu BiH zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme iznosi 216, što u odnosu na broj sudija (53 sudija) iznosi 4,07 po jednom sudiji.

Ukupan broj nesudskog osoblja zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme u sudovima u Federaciji BiH (bez stručnih saradnika koje imenuje VSTV) iznosi 2004, što u odnosu na broj sudija (601 redovni i 63 dodatnih sudija) iznosi 3,14 po jednom sudiji.

Ukupan broj nesudskog osoblja zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme u sudovima u Republici Srpskoj iznosi 989, što u odnosu na broj sudija (335 redovnih i 28 dodatnih sudija) iznosi 3,00 po jednom sudiji.

Ukupan broj nesudskog osoblja u Apelacionom sudu BD je 5, a u Osnovnom sudu BD 43 zaposlena što u odnosu na broj sudija (u Apelacionom 8 sudija, u Osnovnom 18 redovnih i 2 dodatnih sudija) iznosi 1,84 po jednom sudiji.

Dakle, u sudovima u BiH je zaposleno 3257 lica- nesudsko osoblje, što u odnosu na broj od 1108 sudija koji trenutno obavljaju dužnost po jednom sudiji iznosi 2,93 zaposlenih.

Federalno ministarstvo pravde i Ministarstvo pravde RS odobravaju pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta za svaki sud pojedinačno i to prema opštim pravilnicima kojim su utvrđeni kriteriji. Ministar pravde RS i ministar pravde FBiH, uz prethodno pribavljeno mišljenje VSTV-a, pravilnikom utvrđuju kriterije za određivanje broja administrativnog i drugog osoblja u sudovima. Saglasnost na pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u sudovima BD daje Pravosudna komisija BD.

Pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta za Sud BiH, kao i kriterije za utvrđivanje broja osoblja donosi navedena institucija u saradnji s VSTV-om BiH.

TUŽILAŠTVA

Kada je u pitanju zakonodavstvo kojim se reguliše organizacija tužilaštava u BiH, situacija je nešto složenija. Tako, u BiH imamo ukupno 14 zakona koji za predmet imaju osnivanje, strukturu i funkcionisanje tužilaštava u BiH.

Na nivou BiH, Zakonom o Tužilaštvu BiH osnovano je Tužilaštvo BiH. U F BiH imamo 10 kantonalnih zakona o tužilaštvima kojim je formirano 10 tužilaštava na kantonalnom nivou i Zakon o Federalnom tužilaštvu F BiH kojim je osnovano Federalno tužilaštvo. U RS postoji Zakon o tužilaštvima u RS kojim je osnovano šest okružnih tužilaštava i Republičko tužilaštvo RS. Zakonom o tužilaštvu BD osnovano je Tužilaštvo BD.

Tužilaštva u BiH su samostalni i nezavisni organi koji, u okviru svoje nadležnosti, preduzimaju propisane mjere i radnje u otkrivanju i gonjenju počinilaca krivičnih djela, te vrši druge poslove određene zakonom.

Broj tužilaca i netužilačkog osoblja

U skladu sa Zakonom o VSTV-u, Vijeće utvrđuje broj tužilaca i zamjenikâ glavnog tužioca za tužilaštva, nakon konsultacija sa glavnim tužiocem, tijelom nadležnim za budžet, a u entitetima i sa nadležnim ministarstvom pravde.

U BiH je osnovano ukupno 20 tužilaštava uključujući tužilaštvo koje je u fazi uspostavljanja.

Trenutni broj imenovanih tužilaca u Tužilaštvu BiH iznosi 59.

Broj imenovanih tužilaca u Federaciji BiH (Federalno tužilaštvo F BiH i 10 kantonalnih tužilaštava) iznosi 215 tužilaca.

Trenutni broj imenovanih tužilaca u tužilaštvima RS (Republičko tužilaštvo i 6 okružnih tužilaštava) iznosi 97 tužilaca. U navedene podatke o broju tužilaštava je uvršteno i Okružno tužilaštvo Prijedor koje je predviđeno relevantnim zakonskim odredbama, a trenutno je u fazi osnivanja.

Broj imenovanih tužilaca u Tužilaštvu Brčko distrikta je 9.

Dakle, trenutno je za rad u tužilaštvima u BiH imenovano 380 tužilaca.

Omjer broja administrativnog osoblja u odnosu na broj tužilaca

Broj netužilačkog osoblja u Tužilaštvu BiH zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme iznosi 187, što u odnosu na broj tužilaca iznosi 3,17 po jednom tužiocu.

Broj netužilačkog osoblja zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme u tužilaštvima u F BiH iznosi 387 uključujući i osoblje koje je angažovano u okviru IPA 2012/2013 projekta (rješavanje predmeta ratnih zločina) na određeno vrijeme, što u odnosu na broj tužilaca iznosi 1,80 po jednom tužiocu.

Broj netužilačkog osoblja zaposlenog na neodređeno i određeno vrijeme u tužilaštvima u Republici Srpskoj iznosi 211 uključujući i osoblje koje je angažovano u okviru IPA 2012/2013 projekta (rješavanje predmeta ratnih zločina) na određeno vrijeme, što u odnosu na broj tužilaca iznosi 2,17 po jednom tužiocu.

U Brčko distriktu zaposleno je 18 lica netužilačkog osoblja, što u odnosu na broj tužilaca iznosi 2,00 po jednom tužiocu.

Dakle, u tužilaštvima u BiH 803 lica su zaposlena, što u odnosu na broj od 380 tužilaca koji trenutno obavljaju dužnost po jednom tužiocu je zaposleno 2,11 osoba-netužilačkog osoblja.

VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BIH

Sporazumom o prenošenju odgovornosti F BiH i RS formirano je VSTV BiH sa odgovornostima koje se odnose na cjelokupno pravosuđe što uključuje i tužilačku funkciju. Nadalje, potpisivanjem Sporazuma o prenošenju nadležnosti potpisnice su se dogovorile da vertikalno prenesu određene nadležnosti na konkretnu instituciju na nivou BiH. Važno je istaći da je cilj potpisivanja sporazuma bio, upravo, da se objedine nadležnosti nad entitetskim pravosuđima, kako bi ojačale nezavisnost pravosuđa utemeljenjem jednog Vijeća sa jedinstvenim standardima, dakle uspostavljanje harmonizovnog „zaokruženog“ sistema pravosuđa u cijeloj državi sa jednakim standardima nezavisnosti, profesionalnosti i efikasnosti. To je moguće postići onda kada nosioce pravosudnih funkcija bira jedan organ, uz napomenu da je riječ o instituciji u kojoj su zastupljeni predstavnici entitetskih pravosuđa i da je Zakonom o VSTV-u uspostavljen sistem entitetskih podvijeća za predlaganje kandidata.

U skladu sa zakonom, VSTV je samostalan organ BiH i ima svojstvo pravnog lica. U pogledu uloge VSTV-a, VSTV u skladu sa Zakonom o VSTV, kao nezavisni i samostalni organ ima zadatak da osigura nezavisno, nepristrasno i profesionalno pravosuđe.

Članovi Vijeća su osobe visokih moralnih kvaliteta i profesionalne nepristrasnosti, poznate po efikasnosti i stručnosti. Članovi Vijeća su nezavisni i nepristrasni u obavljanju svojih dužnosti. Odgovornost članova Vijeća osigurana je Zakonom o VSTV-u u kojem se, između ostalog, navodi da će mandat člana Vijeća prestati ako ne obavlja svoje dužnosti na pravilan, efikasan ili nepristrasan način, ako ne ispunjava obaveze koje proističu iz funkcije koju obavlja zbog bolesti ili drugih razloga, kada počini djelo zbog kojeg ne zasluži da obavlja dužnosti u Vijeću ili kada je pravosnažno osuđen za krivično djelo za koje zakon predviđa kaznu zatvora, te u tom slučaju mandat automatski prestaje pravosnažnošću osuđujuće presude.

Svaki član Vijeća, bez obzira da li obavlja sudsku, tužilačku ili advokatsku funkciju ili je predstavnik izvršne ili zakonodavne vlasti, imaju podjednako pravo glasa. U pogledu odlučivanja, Vijeće postupa i odlučuje kao jedinstveni organ koji odlučuje većinom glasova svih članova koji su prisutni i koji glasaju. Za kvorum je potrebno prisustvo najmanje 11 članova Vijeća

Vijeće, ima obavezu dostavljanja godišnjeg izvještaja o radu u kojem navodi svoje aktivnosti i opisuje stanje u sudovima i tužilaštvima, uključujući i preporuke za njegovo poboljšanje. Izvještaj se dostavlja Parlamentarnoj skupštini BiH, Vijeću ministara BiH, Parlamentu FBiH, Narodnoj skupštini RS, skupštinama kantona, Skupštini BD, Ministarstvu pravde BiH i entitetskim ministarstvima pravde. Važno je napomenuti da se izvještaj dostavlja u svrhu informisanja i da se isti ne usvaja od strane navedenih organa, ali na poziv naprijed navedenih organa, predsjednik ili drugi ovlašteni predstavnik Vijeća ima obavezu da direktno obrazloži izvještaj i odgovori na pitanja poslanika odnosno članova drugog organa. Kroz raspravu o izvještaju i zaključke mogu se dati ocjene, sugestije i prijedlozi koji ne osporavaju samostalnost Vijeća.

Za vrijeme obavljanja funkcije u VSTV-u, članovi Vijeća imaju pravo na odsustvo sa svoje službene funkcije kako bi obavljali dužnosti u Vijeću i imaju pravo za vrijeme ovakvog odsustva nastaviti primati platu i druge naknade od svog poslodavca. Članovima Vijeća pripada posebna naknada za rad u Vijeću, čiju visinu određuje Vijeće ministara BiH.

Pitanje mogućeg postojanja sukoba interesa je regulisano odgovarajućim odredbama Zakona o VSTV BiH, te konkretnije Poslovníkom VSTV.

Imenovanja i mandat nosilaca pravosudne funkcije

Sve nosioce pravosudne funkcije imenuje VSTV u skladu sa Zakonom o VSTV-u, i podzakonskim aktima koje donosi VSTV BiH.

Zakonom o VSTV-u je propisano da se sudije i tužioci imenuju na neodređen mandat, odnosno do ispunjavanja uslova za obavezan odlazak u penziju, to jest 70 godina života.

Ocjenjivanje rada sudija

Odredbama Zakona o sudovima FBiH Zakona o sudovima RS i Zakona o sudovima BD predviđeno je da rad svih sudija i predsjednika sudova podliježe redovnom godišnjem vrednovanju, a koje obuhvata sve aspekte sudijskog posla, uključujući predsjednika suda.

U nadležnosti VSTV-a je utvrđivanje kriterija za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca. Ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija vrši se najmanje jednom godišnje u skladu sa kriterijima koje utvrdi VSTV. Ocjenjivanje rada sudija vrši predsjednik suda, a ocjenjivanje rada predsjednika suda vrši predsjednik neposredno višeg suda. Vrednovanje rada izražava se brojačano i opisnom ocjenom u rasponu od 1 do 5, te obuhvata sve aspekte sudijskog posla: kvantitet, kvalitet i predanost sudijskom poslu, a koje obuhvata ažurnost u radu, stručnost, te odnos prema radu i obavljanju sudijske dužnosti.

Zakonom o Sudu BiH nije uređeno pitanje ocjenjivanja rada sudija, kao ni predsjednika Suda BiH.

Ocjenjivanje rada tužilaca

Zakon o Tužilaštvu BiH, entitetski zakoni o tužilaštvima, Zakon o Tužilaštvu BD, kao i kantonalni zakoni o tužilaštvima, nisu propisali obavezu ocjenjivanja rada glavnih tužilaca, zamjenika glavnog tužioca i tužilaca. Međutim, VSTV je utvrdilo kriterije za ocjenjivanje rada tužilaca, koji se primjenjuju na ocjenjivanje rada glavnih okružnih i kantonalnih tužilaca. Prema pomenutim kriterijima glavni tužilac ocjenjuje rad zamjenika glavnog tužioca i tužioca, dok ocjenjivanje rada glavnog tužioca okružnog i kantonalnog tužilaštva vrši glavni republički tužilac, odnosno glavni federalni tužilac.

Zakonom o Tužilaštvu BiH nije uređeno pitanje ocjenjivanja rada glavnog tužioca, kao ni zamjenika i tužilaca.

Disciplinski postupci

Sudija, tužilac, dodatni sudija, uključujući i predsjednike sudova, glavne tužioce i njihove zamjenike disciplinski su odgovorni za zakonom propisane disciplinske prekršaje koje su učinili s umišljajem ili iz nehata. VSTV preko svojih disciplinskih organa vrši svoje ovlasti u disciplinskom postupku.

U skladu sa Zakonom o VSTV-u, sudija ili tužilac može biti razriješen dužnosti u disciplinskom postupku zbog teže povrede službene dužnosti. „Disciplinska mjera razrješenja od dužnosti određuje se samo u predmetima u kojima je utvrđen ozbiljan disciplinski prekršaj, a iz težine prekršaja je jasno da je prekršilac nepodoban ili nedostojan da dalje vrši dužnost“.

Disciplinske postupke pokreće Ured disciplinskog tužioca, a iste vodi prvostepena i drugostepena disciplinska komisija, koje u skladu sa Zakonom, imenuje predsjednik VSTV-a. Disciplinski postupak se vodi po pravilima sudskog postupka. Vođenje disciplinskog postupka protiv sudija i tužilaca je propisano Zakonom o VSTV-u i Poslovníkom VSTV-a.

Valja napomenuti da se primjenjuju potpuno ista pravila i za tužioce, kako u pogledu postupka imenovanja, tako i u pogledu disciplinske odgovornosti.

VSTV je usvojio i objavio etičke kodekse za sudije i tužioce koji se redovno distribuiraju novoizabranim sudijama i tužiocima, a isti su dostupni i na web stranici VSTV-a. Ovi kodeksi predstavljaju sveobuhvatan niz načela koja se odnose na etička pitanja sa kojima se sudije i tužioci suočavaju u radnoj i životnoj sredini, te razrađuju temeljne standarde etičkog ponašanja sudija i tužilaca u BiH.

Obuka

Centar za edukaciju sudija i tužilaca F BiH i Centar za edukaciju sudija i tužilaca RS, u saradnji sa, i pod nadzorom VSTV-a, organizuju kontinuirano stručno usavršavanje za imenovane sudije i tužioce, te početnu obuku za osobe koje se namjeravaju baviti profesijom sudije ili tužioca.

Stručno usavršavanje obavezno je za sve sudije i tužioce. Specijalizovane obuke za sudije i tužioce osiguravaju se za pojedine oblasti prava, kao što su maloljetnička pravda, postupanje u predmetima ratnih zločina za sudije i tužioce koji rade na tim predmetima, zaštita prava intelektualnog vlasništva, ali i druge oblasti prava, uglavnom prema osnovnoj podjeli na referatima u sudovima, a to je krivična, građanska i upravna oblast. Ove tri osnovne grane prava se dalje granaju na podoblasti: radno, privredno, porodično, prekršajno, maloljetničko pravo, itd.

NEZAVISNOST PRAVOSUĐA

Ustavom F BiH, Ustavom RS i Statutom BD, kao i zakonima o sudovima u F BiH, RS i BD utvrđena su osnovna načela prema kojima su sudovi samostalni i nezavisni, sude na osnovu Ustava i zakona, te niko ne smije uticati na nezavisnost i nepristrasnost sudije pri odlučivanju u predmetima koji su mu dodijeljeni.

Postojeći zakonski okvir ne uspostavlja hijerarhijski sistem u organizaciji sudova, niti su sudovi više instance stavljeni u nadređeni položaj u odnosu na sudove niže instance, u smislu provođenja nadzora ili izdavanja instrukcija. Vrhovni sudovi, odnosno sudovi viših instanci mogu preispitivati sudske odluke samo povodom pravnih lijekova u postupku propisanom ustavom ili zakonom.

Nezavisnost pravosuđa u BiH se garantuje kroz institucionalnu nezavisnost pravosudnih tijela, osiguravanjem neophodnih sredstava, finansijske sigurnosti, neopozivosti i imuniteta sudija, ali i kroz individualnu nezavisnost svakog sudije prilikom donošenja sudske odluke, na osnovu činjenica i u skladu sa zakonom, bez ikakvih ograničenja i nepropisnih uticaja. Individualna nezavisnost sudija u BiH se manifestuje kroz sudijski status (stalnost sudijske funkcije), autonomnost primjene prava u konkretnim slučajevima, načinu izbora na sudijsku funkciju, napredovanje u karijeri, itd.

Stranke i drugi građani imaju pravo podnošenja pritužbe na rad sudije kad smatraju da postoji bilo kakav nedozvoljen uticaj na njegovo postupanje. Ove pritužbe se upućuju Uredu disciplinskog tužioca VSTV-a.

NEPRISTRASNOST

Zakonodavstvo osigurava nepristrasnost pravosudnih institucija i nosilaca pravosudnih funkcija. Ovim propisima osigurano je da nezavisan, nepristrasan i zakonom ustanovljen sud, pravično i u razumnom roku, javno raspravi i odluči o pravima i obavezama ili osnovanosti sumnje koja je bila razlog za pokretanje postupka, kao i o optužbama protiv stranke.

Zakonodavstvo osigurava nepristrasnost pravosuđa primjenom člana 3. Zakona o VSTV-u, člana 3. Zakona o sudovima RS, člana 3. Zakona o sudovima u FBiH, te člana 3. Zakona o sudovima BD.

Nepristrasnost je u zakonima o tužilaštvima propisana posredno kroz zaštitu ostvarivanja ljudskih prava i sloboda garantovanih ustavom i to članom 3. Zakona o tužilaštvima RS, članom 4. Zakona o tužilaštvu BD, i sličnim odredbama u svim kantonalnim zakonima.

Stranka koja smatra da, i pored navedenih zakonskih načela i iskorištenih redovnih pravnih sredstava, nije tretirana na fer i nepristrasan način, može podnijeti pritužbu Uredu disciplinskog tužioca VSTV-a.

FINANSIRANJE PRAVOSUĐA

Nadležni zakonodavni organi odobravaju budžete za sudove i tužilaštva u BiH, što znači da se sudovi i tužilaštva u BiH finansiraju iz 14 različitih izvora (budžet BiH, budžet FBiH, budžet RS, 10 kantonalnih budžeta i budžet Brčko distrikta).

Plate i naknade sudija i tužilaca su regulisane Zakonom o platama sudija i tužilaca u pravosudnim institucijama na nivou BiH, Zakonom o platama i naknadama sudija i tužilaca u FBiH, Zakonom o platama i naknadama u RS i Zakonom o platama i naknadama sudija i tužilaca u BD.

Osnovne plate sudija i tužilaca, u zavisnosti od nivoa su od 2.400,00- 4.400,00 KM. Osim osnovne plate sudijama i tužiocima pripada i dodatak na minuli rad u iznosu od 0,5% osnovne plate za svaku godinu radnog staža.

Osnovna mjesečna plata se godišnje koriguje za procenat povećanja prosječne mjesečne neto plate u BiH izračunate za kalendarsku godinu kada pređe iznos od 800,00 KM.

Finansijski izvještaji

U skladu sa članom 86. Zakona o VSTV-u "Sudije i tužioci dostavljaju VSTV-u godišnji finansijski izvještaj" u kojem navode, između ostalog, aktivnosti koje su obavili van svoje dužnosti sudije odnosno tužioca, uključujući iznose koje su naplatili. Finansijski izvještaj uključuje informacije o bračnom drugu i djeci sa kojima žive u istom domaćinstvu, a pojedinačni lični finansijski izvještaji nosilaca pravosudne funkcije nisu dostupni javnosti.

PRIMJENJIVI ZAKONI

Zakonodavna reforma u oblasti krivičnog prava imala je za cilj osiguravanje uslova za efikasniju borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uvođenje novih metoda u borbi protiv najsloženijih oblika kriminala, ubrzanje krivičnog postupka i zaštitu ljudskih prava i sloboda, kroz usklađivanje sa međunarodnim standardima. Pored reforme krivičnog zakonodavstva, jedan od strateških ciljeva bilo je povećanje efikasnosti u rješavanju parničnih predmeta uvođenjem modernih zakona koji su u skladu sa evropskim standardima.

Od perioda donošenja niza početnih reformskih zakona, dinamika zakonodavne reforme je opala. Ipak, u međuvremenu su usvojeni značajni propisi poput zakona o suzbijanju organizovanog i najtežih oblika privrednog kriminala u RS-u i u FBiH. Krivični zakoni, zakoni o krivičnom, parničnom i izvršnom postupku u nekoliko navrata su mijenjani i dopunjavani, a usvojeni su entitetski zakoni o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku,

Sud BiH u svom radu primjenjuje zakone koje donesi Parlamentarna skupština BiH, kao npr. Krivični zakon BiH, Zakon o krivičnom postupku BiH, Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH, Zakon o izvršnom postupku pred Sudom BiH, Zakon o upravnim sporovima BiH...

Sudovi u FBiH i RS primjenjuju posebne entitetske procesne i materijalne zakone, a sudovi BD primjenjuju zakone BD, te je donijeto više zakona u istovjetnom tekstu, materijalnih i procesnih (Zakon o stvarnim pravima, Zakon o stečajnom postupku, Zakon o izvršnom postupku i sl), a prilikom izmjena i dopuna navedenih zakona ne postoji obaveza zakonodavnih organa za usaglašavanje navedenih tekstova.

Takođe sudovi u BiH primjenjuju i bivši Krivični zakon SFRJ za krivična djela počinjena u periodu prije stupanja na snagu novih krivičnih zakona entiteta, BiH ili BD, osim u slučaju kada je noviji zakon blaži za počinioca.

Kako se uglavnom radi o odvojenoj nadležnosti, ne postoji hijerarhijski odnos između zakona BiH i entitetskih zakona.

Međutim, u nekim slučajevima se pred Sudom BiH primjenjuju odredbe entitetskih zakona. Tako je prema članu 7. stav (2) Zakona o Sudu BiH, Sud BiH nadležan za krivična djela utvrđena zakonima FBiH, RS i BD kada ta krivična djela ugrožavaju suverenitet, teritorijalni integritet, političku nezavisnost, nacionalnu sigurnost i međunarodni subjektivitet BiH, te kada mogu imati ozbiljne reperkusije ili štetne posljedice na privredu BiH ili mogu izazvati druge štetne posljedice za BiH ili mogu izazvati ozbiljnu ekonomsku štetu ili druge štetne posljedice van teritorije datog entiteta ili BD. Vezano za pitanje nadležnosti Suda BiH potrebno je istaći i to da je Zakonom o krivičnom postupku BiH (u daljem tekstu: ZKP BiH) u članu 27. propisano da ako postoje važni razlozi Sud BiH može vođenje postupka za sva krivična djela iz svoje nadležnosti izuzev za krivična djela protiv integriteta BiH, prenijeti rješenjem sudu na čijem je području krivično djelo izvršeno ili pokušano, a najkasnije do zakazivanja glavnog pretresa.

Kada je riječ o predmetima ratnih zločina, članom 27a. ZKP BiH posebno je regulisano prenošenje vođenja postupka u ovoj vrsti predmeta, odnosno definisani su kriteriji na osnovu kojih Sud može rješenjem prenijeti vođenje postupka drugom sudu na čijem je području pokušano ili izvršeno krivično djelo, najkasnije do zakazivanja glavnog pretresa. Takođe, članom 449. ZKP BiH je propisao da predmete iz nadležnosti Suda BiH primljene u rad kod drugih sudova do stupanja na snagu ovog zakona, dovršavaju ti sudovi, ukoliko je u tim predmetima optužnica potvrđena, odnosno stupila na pravnu snagu, a predmete iz nadležnosti Suda BiH primljene u rad kod drugih sudova, odnosno tužilaštava, u kojima optužnica nije stupila na pravnu snagu, odnosno nije potvrđena, dovršit će mjesno nadležni sudovi, osim ako Sud BiH odluči da preuzme takav predmet, a uzimajući u obzir težinu krivičnog djela, svojstva počinioca i ostale okolnosti važne za ocjenu složenosti predmeta.

U skladu sa navedenim važno je istaći kao „sporno pitanje“ nadležnost Suda BiH, odnosno mogućnosti da ovaj Sud postupa po krivičnim djelima utvrđenim krivičnim zakonima entiteta, tzv. „proširena“ krivična nadležnost (član 7. stav 2. Zakona o sudu BiH). Zasižno je riječ o vrlo važnom, ponajprije procesnom pitanju o kojem ne postoji jedinstveno mišljenje ni u stručnoj javnosti. O ovom se pitanju vrlo često raspravlja, ponekad bez bilo kakvog činjeničnog ili stručnog utemeljenja čak i kada o njemu raspravljaju nosioci visokih pravosudnih funkcija.

Prema dostupnim informacijama Sud BiH je u 22 predmeta zasnovao svoju nadležnost na osnovu člana 7. stav 2. Zakona o Sudu BiH od početka primjene Zakona, dok se u 5 predmeta oglasio stvarno nenadležnim za vođenje krivičnog postupka. Iz ovoga je podatka jasno „da dosadašnja praksa Suda BiH, nažalost, nije uspjela izgraditi ujednačene i harmonizirane pravne stavove, kriterije i standarde u pogledu primjene odredbe člana 7. stav 2. Zakona o Sudu BiH.

Iz dostupnih informacija se primjećuje da je Sud BiH u većini takvih predmeta svoju proširenu nadležnost obrazlagao vrlo uopšteno, nedosljedno i bez konkretizacije, prosto je podvodeći bez bližeg obrazloženja pod kriterije iz člana 7. stav 2. Zakona, a u značajnom broju slučajeva obrazlaganje je čak i izostajalo.

REZULTATI RADA

Razlozi za postojanje velikog broja neriješenih predmeta

Iz izvještaja koje svake godine sačinjava VSTV BiH, vidljivo je da u sudovima u BiH postoji veliki broj neriješenih predmeta.

Glavni razlozi (identifikovani od strane sudova) za postojanje velikog broja neriješenih predmeta su nedovoljan broj nosilaca pravosudnih funkcija i administrativnog osoblja, velik priliv novih predmeta, zaostaci iz ranijih godina, česta odsustva sudija (najčešće bolovanja), nedostupnost stranaka, česta odlaganja ročišta (na zahtjev stranaka ili zbog potrebe vještačenja), nedovoljna angažovanost rada sudija na starim predmetima, zaduženje sudije u više referata i veliki broj presignacija, te ostali razlozi (materijalna sredstva, dotrajala oprema, i sl.).

VSTV prikuplja i analizira podatke o godini iniciranja neriješenih predmeta, a za predmete na višim sudovima i godinu zaprimanja žalbenih predmeta.

Neriješeni predmeti pred sudovima

Na dan 31.12.2016. godine na sudovima u BiH čekaju na rješavanje:

-2 predmeta koji su inicirani pred sudovima 1991. godine, 4 predmeta iz 1993, jedan predmet iz 1994, 6 predmeta iz 1995 godine,....137 predmeta iz 2004., 164 iz 2005., ..., 22.497 predmeta iz 2013. godine, 34.306 iz 2014. godine, 72.505 predmeta iz 2015. godine i 191.207 predmeta iz 2016. godine, što ukupno iznosi 337.480 predmeta.

Statistički podaci o broju neriješenih predmeta

Protok predmeta u sudovima u BiH u 2016. godini (bez komunalnih predmeta):

Neriješeni predmeti	1.1.2016.	372.775
Primljeni predmeti u	2016.	389.601
Rjeseni do	31.12.2016.	424.896
Neriješeni	31.12.2016.	337.480

Dakle, ukupan broj neriješenih građanskih, krivičnih, upravnih i izvršnih predmeta na sudovima u BiH sa 31.12.2016. godine iznosio je 337.480 (u ovaj broj nisu uključeni tzv. „komunalni predmeti“).

Od navedenog broja neriješenih je:

-krivičnih- 21.564;

-parničnih- 113.916;

-izvršnih- 92.778;

-privredni, upravni,prekršajni,vanparnični i zemljišno-knjižni-ukupno 109.222 predmeta.

Protok komunalnih predmeta u sudovima u BiH u toku 2016. godine

Neriješeno na 1.1.2016.	1.782.942
Primljeno u 2016.	268.993
Riješeno u 2016.	275.010
Neriješeno na 31.12.2016.	1.776.925

Ukupan broj neriješenih predmeta za naplatu komunalnih usluga je 31.12.2010. godine iznosio 1.531.224, a 31.12.2016. godine iznosi 1.776.925, odnosno za 6 godina je uvećan za 245.701 predmet što iznosi 16%.

Dakle, ukupan broj svih neriješenih predmeta na sudovima u BiH iznosi 2.114.405 predmeta.

Zastare u sudovima u 2016. godini

Sudovi u BiH su iskazali 67 krivičnih predmeta završenim tokom 2016. godine zbog toga što je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja nakon podizanja optužnice ili tokom izvršenja izrečenih krivičnih sankcija (Sud BiH-4 predmeta, Brčko distrikt-5; F BiH-11 i RS- 47 predmeta).

Također, 81 prekršajni predmet je iskazan završenim zbog nastupanja zastarjelosti pokretanja ili vođenja prekršajnog postupka (BD-4 predmeta, F BiH-33 i RS 44 predmeta).

Neriješeni predmeti u tužilaštvima u BiH

U tužilaštvima u Bosni i Hercegovini je preneseno iz 2015. godine 11.504 prijava, u toku 2016. godine zaprimljeno 25.132 prijave, u toku 2016. godine riješene su 26.312 prijava, te je u tekuću godinu preneseno 10.324 neriješene prijave.

U tužilaštvima u Bosni i Hercegovini je preneseno iz 2015. godine 4.119 neriješenih istraga, u 2016. godini naređeno je (istrage u toku) 18.520, a riješene su 18.594 istrage.

Zastare u tužilaštvima u 2016. godini

195 predmeta protiv poznatih počinalaca su tužilaštva iskazala završenim tokom 2016. g. zbog toga što je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja do podizanja optužnice (Tužilaštvo BiH-12, Tužilaštvo BD-5, tužilaštva u F BiH-158 i tužilaštva u RS-20).

KRIVIČNA DJELA ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Tužilaštvo BiH

Neriješene prijave:

Za krivična djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u Tužilaštvu BiH neriješenih prijava je bilo 66. Od ukupnog broja neriješenih prijava, 34 prijave su zaprimljene u 2016. godini, 12 prijava u 2015. godini, 14 prijava u 2014. godini, četiri prijave u 2013. godini i po jedna prijava u 2010. i 2012. godini.

S obzirom na vrstu krivičnog djela, od 66 neriješenih prijava, 52 prijave su podnesene za osnovni oblik krivičnog djela Organizirani kriminal iz člana 250. stav (1) KZBiH, dok su po dvije prijave podnesene za kvalifikovane oblike ovog djela iz stava (2) i (3). Za krivično djelo Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 249. stav (1) podnesene su tri prijave, te po jedna prijava za krivična djela: Krijumčarenje ljudi iz člana 189. stav (1); Organizovanje grupe ljudi ili udruživanje za krijumčarenje ili rasturanje neocarinjene robe iz člana 215. stav (1); Lažno prijavljivanje iz člana 234. stav (1); Dogovor za učinjenje krivičnog djela iz člana 247.

Neriješene istrage:

Za krivična djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u Tužilaštvu BiH neriješenih istrage je bilo 41. Od ukupnog broja neriješenih istraga, 14 predmeta je zaprimljeno u 2016. godini, 6 predmeta u 2015. godini, 3 predmeta u 2014. godini, 5 predmeta u 2013.

godini, po tri predmeta u 2012. i 2011. u godini, po dva predmeta u 2010. i 2009. godini, dva predmeta u 2007. godini i jedan predmet u 2006. godini.

S obzirom na vrstu krivičnog djela, od 41 neriješene istrage, 24 istrage se vode za osnovni oblik krivičnog djela Organizirani kriminal iz člana 250. stav (1) KZBiH, dok se tri istrage vode za kvalifikovani oblik ovog djela iz stava (2). Po tri istrage se vode za krivična djela: Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. i Organizirani kriminal iz člana 342. KZFBiH. Po jedna istraga se vodi za krivična djela: Nedoovoljeno oružje i druga sredstva borbe iz člana 193a. stav (1); Neovlašten promet opojnim drogama iz člana 195. stav (1); Finansiranje terorističkih aktivnosti iz člana 202. stav (2); Nedopuštena trgovina iz člana 212; Krijumčarenje iz člana 214. stav (1); Organizovanje grupe ljudi ili udruživanje za krijumčarenje ili rasturanje neocarinjene robe iz člana 215. stav (1); Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 220. stav (2).

Tužilaštva F BiH

Neriješene prijave:

Za krivična djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u tužilaštvima u Federaciji BiH neriješenih prijava je sedam. Od ukupnog broja neriješenih prijava, dvije prijave su zaprimljene u 2016. godini, tri prijave u 2015. godini i dvije prijave u 2014. godini.

S obzirom na vrstu krivičnog djela, od sedam neriješenih prijava, dvije prijave su podnesene za krivično djelo Udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340. stav (1) i (2), dok je pet prijava podneseno za krivično djelo Organizirani kriminal iz člana 342. stava (1) (dvije prijave) i stav (3) (tri prijave).

Neriješene istrage:

U tužilaštvima u Federaciji BiH na dan 31.12.2017. godine, nema evidentiranih neriješenih istraga.

Tužilaštva RS

Neriješene prijave:

Za krivična djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u tužilaštvima u Republici Srpskoj neriješenih prijava je bilo četiri. Sve neriješene prijave su zaprimljene u 2016. godini. S obzirom na vrstu krivičnog djela, sve prijave su podnesene za krivično djelo Organizirani kriminal iz člana 383a. KZRS.

Neriješene istrage:

Za krivična djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u tužilaštvima u Republici Srpskoj neriješenih istraga je bilo 17. Od ukupnog broja neriješenih istraga, 7 predmeta je zaprimljeno u 2016. godini, 5 predmeta u 2015. godini, 3 predmeta u 2014. godini i 2 predmeta u 2010. godini.

S obzirom na vrstu krivičnog djela, od 17 neriješenih istraga, dvije istrage se vode za krivično djelo Zločinačko udruženje iz člana 383. stav (1) KZRS, dok se 15 istraga vodi za krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 383a. stav (1) (osam prijava) i stav (2) sedam prijava.

Tužilaštvo BD

Za krivična djela organiziranog kriminala na dan 31.12.2016. godine, u Tužilaštvu Brčko distrikta BiH nije bilo neriješenih prijava i istraga.

Presuđeni predmeti

Sud BiH

U 2014. godini, za krivična djela organiziranog kriminala presuđeno je ukupno u 49 predmeta protiv 65 lica. Za dva lica izrečena je kazna dugotrajnog zatvora, za dva lica kazne preko 10 godina zatvora, dok je za 7 lica izrečena kazna više od tri a manje od 10 godina zatvora. U ovoj godini je 41 lice osuđeno kaznom zatvora od jedne do tri godine, za 4 lica izrečena je kazna zatvora do jedne godine, a za 9 lica izrečena je uvjetna osuda.

U 2015. godini, za krivična djela organiziranog kriminala presuđeno je 29 predmeta protiv 36 lica. Za 5 lica izrečena je kazna zatvora preko tri godine od kojih je jedno lice osuđeno na 5 a drugo na 7 godina. Za 22 lica izrečena je uvjetna osuda, a 9 lica osuđeno je kaznom zatvora manjom od tri godine.

U 2016. godini pred ovim Sudom u 6 predmeta osuđeno je 12 lica, od kojih jedno lice kaznom zatvora od 10 godina, dva lica na kaznu zatvora preko tri godine, za 8 lica izrečena je kazna zatvora do tri godine, a za jedno lice uvjetna osuda.

U 2014. i 2015. godini za krivična djela organiziranog kriminala donesena je ukupno po jedna oslobađajuća presuda, a u 2016. godini 4 oslobađajuće presude.

Dakle, od 113 presuđenih lica u period 2014-2016. godina, 19 lica je osuđeno kaznom zatvora preko tri godine, 51 lice do tri godine, a za 32 lica je izrečena uvjetna osuda.

Sudovi u F BiH

U 2014. godini, za krivična djela organiziranog kriminala presuđena su 2 predmeta protiv 8 lica. Za 4 lica izrečena je kazna manja od jedne godine, za dva lica preko jedne, a manje od 3 godine i za dva lica preko tri godine.

U 2015. godini, u dva predmeta presuđeno je 7 lica, kojim je izrečena kazna zatvora od jedne godine do 3,6 godina.

U 2016. godini pred ovim sudovima presuđeno je 7 lica, te je za tri lica izrečena kazna zatvora do tri godine, za tri lica preko tri godine, a jednom licu kazna od 11,9 godina zatvora.

Dakle, u F BiH sudovi su u periodu od 2014-2016. godine osudili na kaznu zatvora 22 lica za krivična djela organiziranog kriminala od kojih je za 9 lica izrečena kazna zatvora preko tri godine, a za 13 lica kazna manja od tri godine zatvora.

Sudovi u RS

U 2014. godini nije bilo presuđenih predmeta za krivična djela organiziranog kriminala, a u 2015. godini u 9 predmeta osuđeno je 29 lica, od kojih je za 9 lica izrečena kazna zatvora do jedne godine, za 5 lica kazna zatvora od jedne do tri godine, za 7 lica kazna zatvora od tri do pet godina i za 7 lica kazna zatvora preko pet godina, od toga za jedno lice 11 godina zatvora.

U 2015. godini jednom licu je izrečena uvjetna osuda.

U 2016. godini u 4 predmeta osuđeno je 11 lica od kojih je za pet lica izrečena kazna zatvora do tri godine, a za 6 lica kazne više od pet godina (jedno lice 11 godina).

Dakle, u RS sudovi su u periodu od 2014-2016. godine osudili na kaznu zatvora 29 lica za krivična djela organizovanog kriminala od kojih je za 19 lica izrečena kazna zatvora preko tri godine, za 9 lica kazna ispod tri godine zatvora i jednom licu uvjetna osuda.

Navedena statistika potvrđuje da ovakva kaznena politika u Bosni i Hercegovini ne može donijeti značajne rezultate na polju borbe protiv organizovanog kriminala, iako je zakonodavac

snažno osudio krivična djela organiziranog kriminala, izražavajući taj stav kroz predviđanje prilično oštih kazni za počiniocje takvih delikata. Sudovi nisu koristili represiju koju im je zakonodavac stavio na dispoziciju.

KORUPTIVNA KRIVIČNA DJELA

Sva koruptivna krivična djela u četiri krivična zakona u Bosni i Hercegovini nisu obuhvaćena u posebnim glavama. Posebne glave u krivičnim zakonima čine krivična djela protiv službene dužnosti (Glava XIX –KZ BiH, Glava XXVII-KZ RS, Glava XXXI-KZ F BiH i BD), koja predstavljaju protivpravna ponašanja upravljena protiv pravilnog funkcionisanja javnih službi koja vrše službena ili ovlašćena lica u vršenju svoje službene dužnosti ili u vezi sa njenim vršenjem. Pojedina krivična djela svrstana su u neke druge grupe krivičnih djela, jer im je primarni objekat zaštite neka druga vrijednost.

Kako su koruptivna krivična djela pozicionirana u različite glave krivičnih zakona, VSTV zbog svojih potreba kod izvještavanja, a i zbog potreba nosilaca pravosudne funkcije izradilo je „*Listu koruptivnih krivičnih djela u krivičnim zakonima u Bosni i Hercegovini*“, kojoj pripada 12 krivičnih djela iz Krivičnog zakona BiH, po 20 krivičnih djela iz krivičnih zakona Federacije BiH i Brčko distrikta BiH, te 22 krivična djela iz Krivičnog zakona Republike Srpske.

Na temelju prikupljenih statističkih podataka od VSTV-a BiH za krivična djela sa *Liste koruptivnih krivičnih djela* u b/h pravosuđu slijede podaci:

Sud BiH

U 2013. godini osuđeno je 7 lica, od kojih je za 3 lica izrečena minimalno propisana kazna zatvora (43%) i to za 2 lica zbog krivičnog djela „Primanje dara i drugih oblika koristi“ i jedno lice zbog krivičnog djela „Povreda slobode opredjeljenja birača“ (kumulativno izrečena kazna zatvora 6 mjeseci i novčana kazna u iznosu od 4000 KM), a za 4 lica uvjetna osuda (57%), i to za dva lica zbog krivičnog djela „Primanje dara i drugih oblika koristi“ i dva lica zbog krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlašćenja“.

U 2014. godini osuđeno je 8 lica, od kojih je jednom licu izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (12,5%) zbog krivičnog djela „Primanje dara i drugih oblika koristi“, a za 7 lica uvjetna osuda (87,5%) i to za 5 lica zbog krivičnog djela „Davanje dara i drugih oblika koristi“, jedno lice zbog krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlašćenja“ i jedno lice zbog krivičnog djela „Prijevarena služba“.

U 2015. godini osuđeno je 8 lica, od kojih je za dva lica izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (25%) zbog krivičnog djela „Pronevjera u službi“, jednom licu izrečena minimalna kazna (12,5%) zbog krivičnog djela „Krijumčarenje ljudi“, a za 5 lica uvjetna presuda (62,5%) i to za 3 lica zbog krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlašćenja“ i za dva lica zbog krivičnog djela „Davanje dara i drugih oblika koristi“.

Sud Bosne i Hercegovine je u periodu od 2013. – 2015. godine prema pregledu pravomoćnih presuda po licima u predmetima korupcije u BiH, izrekao ukupno: - 7 kazni zatvora (30%)- u 3 predmeta kazne ispod zakonskog minimuma (13 %), u 4 predmeta minimalno propisane kazne (17%) i - 16 uvjetnih osuda (70%).

Pred Sudom BiH u periodu od 2013. – 2015. godine nije bilo presuda u kojim je za koruptivna krivična djela izrečena kazna iznad zakonom propisanog minimuma.

Sud Bosne i Hercegovine je u 2014. godini donio jednu, u 2015. godini dvije oslobađajuće presude.

U 2016. godini Sud BiH donio je četiri oslobađajuće presude i 13 osuđujućih.

Tužilaštvo BiH

Sa 31.12.2016. godine u Tužilaštvu BiH bilo je 89 nerješenih prijava (i to iz 2011. godine 3 prijave, iz 2012. 4 prijave, iz 2013. 3 prijave, iz 2014. 7 prijave, iz 2015. 18 prijave i iz 2016. 54 prijave)

Sa 31.12.2016. godine u Tužilaštvu BiH bile su 22 nerješene istrage (i to iz 2013. godine 3 istrage, 2014. i 2015 godine po 6 istraga i 2016. godine 7 istraga).

Tužilaštvo BiH je u periodu od 2014. do 31.12.2016. godine donijelo ukupno: 140 naredbi za nesprovođenje istrage, 90 naredbi za sprovođenje istrage, istragu je obustavilo u 40 slučajeva, a podiglo 35 optužnica.

Sudovi u F BiH

U 2013. godini osuđena su 64 lica, od kojih je za 7 lica izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (11%), za dva lica izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (3,2%), dok je prema 5 lica izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (7,8%), a za 50 lica uvjetna osuda (78%). Od 64 osuđena lica zbog krivičnog djela „Pronevjera u službi“ osuđeno je 27 lica, a zbog krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlašćenja“ 29 lica.

U 2014. godini osuđeno je 96 lica, od kojih je za 17 lica izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (18%), za 4 lica izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (4%), dok je prema 3 lica izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (3%), a za 72 lica uvjetna osuda (75%). Od ukupno 96 osuđenih lica, njih 44 je osuđeno zbog krivičnog djela „Pronevjera u službi“, a 39 zbog krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlašćenja“. Također, sudovi u Federaciji Bosne i Hercegovine izrekli su (u 2014. godini) za tri lica novčane kazne, a za dva lica uz kaznu zatvora (kumulativno) izrečena je novčana kazna.

U 2015. godini osuđeno je 130 lica, od kojih je za 15 lica izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (11,5%), za 4 lica izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (3%), dok je prema 6 lica izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (4,5%), a za 105 lica uvjetna osuda (81%). Od ukupno 130 osuđenih lica, njih 55 je osuđeno zbog krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlašćenja“, a 40 zbog krivičnog djela „Pronevjera u službi“.

Dakle, sudovi u Federaciji Bosne i Hercegovine su u periodu od 2013. -2015. godine prema pregledu pravomoćnih presuda po licima u predmetima korupcije u Federaciji Bosne i Hercegovine izrekli ukupno: - 63 kazne zatvora (21,8%) i to u 39 predmeta kazne ispod zakonskog minimuma (13,5 %), u 10 predmeta minimalno propisane kazne (3,5%), u 14 predmeta kazne iznad zakonskog minimuma (4,8%)- 227 uvjetnih osuda (78,2%).

U 2016. godini sudovi u F BiH donijeli su tri odbijajuće, 9 oslobađajućih i 78 osuđujućih presuda.

Tužilaštva u F BiH

Sa 31.12.2016. godine u tužilaštvima u F BiH bilo je 592 nerješene prijave (273 su zaprimljene 2016. godine, 131 u 2015. godini, 75 u 2014.godini, dok su ostale iz ranijih godina)

Sa 31.12.2016. godine u tužilaštvima u F BiH bile su 22 nerješene istrage.

Sudovi u RS

U 2013. godini osuđeno je 49 lica, od kojih je za 12 lica izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (24,5%), za jedno lice izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (2%), dok je prema 4 lica izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (8%), a za 32 lica uvjetna osuda (65,5%). Od ukupno 49 osuđenih lica, njih 24 je osuđeno zbog krivičnog djela „Pronevjera“, a 19 zbog krivičnog djela „Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja“. U ovoj godini sudovi su za 8 lica izrekli novčane kazne, a za dva lica uz kaznu zatvora (kumulativno) izrečena je novčana kazna.

U 2014. godini osuđeno je 70 lica, od kojih je za 10 lica izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (14,5%), za jedno lice izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (1,5%), dok je prema 5 lica izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (7%), a za 54 lica uvjetna osuda (77%). Od ukupno 70 osuđenih lica, 44 lica su osuđena zbog krivičnog djela „Pronevjera“, a 20 lica zbog krivičnog djela „Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja“. U ovoj godini sudovi su za 14 lica izrekli novčane kazne, a za dva lica uz kaznu zatvora (kumulativno) izrečena je novčana kazna.

U 2015. godini osuđeno je 81 lice, od kojih je za 13 lica izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (16%), za 2 lica izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (2,5%), dok je prema 4 lica izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma (5%), a za 62 lica uvjetna osuda (76,5%). Od ukupno 81 osuđenog lica, 47 lica je osuđeno zbog krivičnog djela „Pronevjera“, a 31 lice zbog krivičnog djela „Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja“. U ovoj godini sudovi su za 14 lica izrekli novčane kazne, a za dva lica uz kaznu zatvora (kumulativno) izrečena je novčana kazna.

Dakle, sudovi u Republici Srpskoj su u periodu od 2013. -2015. godine prema pregledu pravomoćnih presuda po licima u predmetima korupcije u Republici Srpskoj izrekli ukupno: - 52 kazne zatvora (26%) – i to u 35 predmeta kazne ispod zakonskog minimuma (17,5 %), u 4 predmeta minimalno propisane kazne (2%), u 13 predmeta kazne iznad zakonskog minimuma (6,5%); - 148 uvjetnih osuda (74%).

U 2016. godini sudovi u RS donijeli su pet oslobađajućih i 36 osuđujućih presuda.

Tužilaštva u RS

Sa 31.12.2016. godine u tužilaštvima u RS bilo je 139 nerješenih prijava (111 je zaprimljeno 2016. godine, 24 u 2015. godini, 3 u 2014.godini, te jedna prijava u 2012. godini)

Sa 31.12.2016. godine u tužilaštvima u RS bilo je 50 nerješenih istraga.

Sudovi u BD BiH

U 2013. godini 4 lica su osuđena uvjetnom osudom (3 lica zbog krivičnog djela „Pronevjera“ i jedno lice zbog krivičnog djela „Sklapanje štetnog ugovora“).

U 2014. godini 2 lica su osuđena uvjetnom osudom (jedno lice zbog krivičnog djela „Zloupotreba ovlasti u privrednom poslovanju“ i jedno lice zbog krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlasti“). U ovoj godini jedno lice osuđeno je novčanom kaznom od 5.000KM zbog krivičnog djela „Zloupotreba ovlasti u privrednom poslovanju“.

U 2015. godini osuđeno je 7 lica, od kojih je za 2 lica izrečena kazna zatvora ispod zakonom propisanog minimuma (29%) zbog krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlasti“, za jedno lice izrečena je minimalno propisana kazna zatvora (14%) zbog krivičnog djela „Zloupotreba položaja ili ovlasti“, a za 4 lica uvjetna osuda (57%) i to tri lica zbog krivičnog djela „Pronevjera“ i jedno lice zbog krivičnog djela „Davanje dara i drugih oblika koristi“.

Dakle, sudovi u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine su u periodu od 2013. -2015. godine prema pregledu pravomoćnih presuda po licima u predmetima korupcije u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine izrekli ukupno: - 3 kazne zatvora (23%)- i to u 2 predmeta kazne ispod zakonskog minimuma (15,5%), u jednom predmetu minimalno propisana kazna zatvora (7,5 %), - 10 uvjetnih osuda (77%) i jedna novčana kazna.

Sudovi u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine u periodu od 2013. -2015. godine nisu imali pravomoćnih presuda kojim je izrečena kazna zatvora iznad zakonskog minimuma.

U 2016. godini sudovi u BD BiH donijeli su jednu odbijajuću, tri oslobađajuće i 14 osuđujućih presuda.

Tužilaštvo BD BiH

Sa 31.12.2016. godine u Tužilaštvu BD nije bilo nerješenih prijava, dok je bilo 6 nerješenih istraga.

Kaznene politika sudova u BiH za koruptivna krivična djela (na bazi analize od 3 godine)

Rezimirajući prikupljene podatke, zaključeno je da je pred sudovima u Bosni i Hercegovini (za period od 2013. -2015. godina,): od 125 lica za koja je izrečena kazna zatvora, 79 lica osuđeno na kaznu zatvora ispod zakonskog minimuma 63, 2% ; za 19 lica je izrečena minimalno propisana kazna 15,2%; dok je za 27 lica izrečena kazna iznad zakonom propisanog minimuma 21,6% ; a uvjetna osuda je izrečena 401 licu. Odnosno, sudovi u Bosni i Hercegovini za 125 lica izrekli su zatvorske kazne (24%), a za 401 lice uvjetnu osudu (76%). Navedenom analizom nisu obuhvaćene oslobađajuće presude.

Od ukupno 125 lica koja su osuđena na kaznu zatvora, zaključen je sporazum sa 30 lica (u 28 predmeta) od toga je bilo 22 sporazuma o priznanju krivice i 8 presuda kojim se izriče krivično pravna sankcija predviđena sporazumom. Od ukupnog broja osuđenih lica, analiza je pokazala da je najveći broj njih osuđen zbog počinjenih krivičnih djela „zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja“ i zbog krivičnog djela „pronevjera u službi“, koja djela su propisana u sva četiri krivična zakona (KZ BiH, KZ FBiH, KZ RS i KZ BD). Za osnovni oblik krivičnog djela „zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja“ u sva četiri krivična zakona u BiH propisana je kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina, dok su za kvalifikovane oblike ovog djela propisane mnogo strožije kazne (npr. u KZ BiH minimalna kazna zatvora od jedne, a maksimalna do deset godina zatvora ako je krivičnim djelom pribavljena imovinska korist koja prelazi 10.000 KM, odnosno kazna zatvora od najmanje tri godine ako je krivičnim djelom pribavljenja imovinska korist koja prelazi 50.000 KM). Prema ovim zakonima iste kazne su propisane i za krivično djelo „pronevjera u službi“.

Navedena statistika potvrđuje da ovakva kaznena politika u Bosni i Hercegovini ne samo da ne može donijeti značajne rezultate na polju borbe protiv korupcije, već čak djeluje stimulativno na počinioce krivičnih djela. Sudovi su najčešće posezali za uvjetnom osudom, kao mjerom upozorenja, koja je po svojoj prirodi jedna od najblažih alternativnih sankcija. Zakonodavac je snažno osudio korupcijska ponašanja, izražavajući taj stav kroz predviđanje prilično oštih kazni za počinitelje takvih delikata. Sudovi su, međutim, koristili minimum represije koju im je na dispoziciju stavio zakonodavac.

U pravcu navedenog važno je istaći da je Sekretarijat UNODC obavijestio Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine da je uspješno završen proces revizije UNCAC poglavlja III i IV u BiH (revizija implementacije Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije u Bosni i Hercegovini) i na str. 5 sažetka ističe se slijedeće: "*Raspon kazne za krivična djela korupcije omogućava uzimanje u obzir ozbiljnosti relevantnih krivičnih djela.*" Takođe, značajno je pomenuti, "*Treći krug evaluacije*"-Evaluacijski izvještaj o Bosni i Hercegovini koji je usvojio GRECO na 51. Plenarnoj sjednici, koji na str. 36. navodi (citirano): "*.... glavni izazov u borbi protiv korupcije u Bosni i Hercegovini leži u efikasnoj primjeni zakonodavstva. Statistike pokazuju poprilično alarmantne podatke o procesuiranju i donošenju presuda za ovu vrstu krivičnog djela: većina slučajeva završi oslobađanjem ili uslovnim kaznama....*".

STRUKTURALNI DIJALOG O PRAVOSUDU

2011. godine između Evropske komisije i BiH pokrenut je Strukturalni dijalog o pravosuđu. Ovo je rezultat opredijeljenosti Evropske komisije da unaprijedi strukturirane odnose sa zemljama potencijalnim kandidatima za članstvo u EU i prije stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. U proteklom periodu Strukturirani dijalog postao je platforma za razgovore o svim reformama neophodnim za ostvarenje napretka u području usaglašavanja pravosuđa BiH sa odgovarajućim standardima EU i sa pravnom stečevinom EU, te predstavlja priliku da se usaglašenim djelovanjem na ispunjavanju prioriteta osigura napredak u ovom sektoru. U okviru Strukturalnog dijaloga utvrđene su važne preporuke i poduzete značajne i konkretne aktivnosti, među kojim treba izdvojiti aktivnosti na izradi Nacrta zakona o sudovima u BiH i Nacrta zakona o VSTV-u BiH, a radi stvaranja pretpostavki za što efikasniji rad ovog segmenta konsultovana je i „Venecijanska komisija“.

P R E P O R U K E

-Nastaviti aktivnosti u okviru Strukturalnog dijaloga o pravosuđu između Evropske komisije i BiH i osigurati da suštinska pitanja u vezi sa pravosuđem budu razmatrana u okviru dijaloga, te osigurati kontinuiranu implementaciju datih preporuka;

-Revidirati Zakon o VSTV-u u skladu preporuka Strukturalnog dijaloga o pravosuđu između EU i BiH, mišljenjem Venecijanske komisije, preporukama Evropske komisije date u Izvještaju o napretku BiH, koji će biti usmjeren na očuvanje i jačanje nezavisnosti kroz sistem odgovornosti članova VSTV-a i nosilaca pravosudne funkcije i koji će poticati efikasniji i kvalitetniji rad pravosuđa;

- Definirati prijedloge za efikasnije odvracanje od teških krivičnih djela ujednačavanjem kaznene politike i strožijem kažnjavanju kod krivičnih djela organizovanog kriminala i kod koruptivnih krivičnih djela;

- Definirati prijedloge i uložiti veće napore na rješavanju zaostalih predmeta;

- Uložiti veće napore na primjeni i promovisanju alternativnih načina rješavanja predmeta;

- VSTV BiH u saradnji sa zakonodavnom i izvršnom vlasti sačiniti strategiju za rješavanje problema komunalnih predmeta.

